

Gợi ý làm bài

1. Hãy chú ý đến nhan đề bài viết để nhận ra vấn đề được giải thích ở bài văn. Em cũng cần đọc kĩ nội dung bài để tìm hiểu rõ thêm : tác giả đã giải thích những khía cạnh cụ thể nào của vấn đề ấy (ví dụ : có phải ông chỉ giảng giải lòng nhân đạo là gì không ?).

Để tìm xem phương pháp giải thích nào đã được sử dụng trong bài, em có thể đọc lại phần *Ghi nhớ* của bài học (trang 71, SGK), rồi đối chiếu với bài văn, để lần lượt xem xét : Người viết bài có dùng cách nêu định nghĩa không, có kể ra các biểu hiện không, có so sánh với các hiện tượng khác không... (Nếu thấy trong bài còn có những cách chưa được kể ra trong phần *Ghi nhớ* thì hãy nghĩ xem nên gọi tên cách đó là gì cho thích đáng).

2. Cần nêu một cách chân thực những bài học mà em đã rút ra cho mình khi đọc bài văn giải thích của Nguyễn Hiến Lê. Ví dụ : Nhờ bài văn ấy, em đã hiểu, khi thưởng thức văn chương phải cảm được cái hay của văn trước đã ; sau đó mới dùng lí trí để tìm xem nó hay chỗ nào. Mặt khác, nhờ bài văn, em cũng hiểu rằng óc thẩm mĩ và óc phán đoán không tương phản lẫn nhau, lí trí cũng giúp ta nhận thức ra cái hay của văn chương, cái đẹp của văn là điều có thể giảng ra, chứ không phải lúc nào cũng "vô bằng cứ" mơ hồ như nhiều người vẫn nói.

3. Để làm được bài tập này, cũng như bài tập sau đó, cần tìm hiểu rõ :

a) Công Nghi Hưu (và Nhan Xúc trong bài sau) lập luận nhằm mục đích gì, để làm cho người nghe *tin* điều mình nói là có thật, hay để *hiểu* điều mình nói là có lí ?

b) Mục đích ấy tương ứng với phép lập luận nào, giải thích hay chứng minh ?

Từ đó, dễ dàng kết luận Công Nghi Hưu và Nhan Xúc, ai dùng phép lập luận giải thích, ai dùng phép lập luận chứng minh.

5. Trong câu chuyện *Nói ví dụ*, những dẫn chứng được nêu ra nhằm giúp cho người nghe đi từ chỗ còn chưa hiểu đến chỗ có thể hiểu ra. Như thế, câu chuyện ấy đã nói đến tác dụng của dẫn chứng trong công việc giải thích và trong văn lập luận giải thích, chứ không phải trong công việc chứng minh và trong văn lập luận chứng minh.

BÀI 26

SỐNG CHẾT MẶC BAY

ĐỌC – HIỂU VĂN BẢN

Bài tập

1. Hãy nhận diện các hình thức ngôn ngữ văn học trong truyện ngắn *Sống chết mặc bay* bằng cách đánh dấu x (có) và tìm dẫn chứng điền vào theo bảng sau :

Hình thức ngôn ngữ	Có	Không	Dẫn chứng
Ngôn ngữ tự sự			
Ngôn ngữ miêu tả			
Ngôn ngữ biểu cảm			
Ngôn ngữ người kể chuyện			
Ngôn ngữ nhân vật			
Ngôn ngữ độc thoại nội tâm			
Ngôn ngữ đối thoại			

2. Nhận xét về sự khác nhau trong ngôn ngữ đối thoại giữa nhân vật quan phủ và nhân vật thầy đề trong đoạn văn từ "Rồi ngồi xếp bài lại" đến "Ừ ! Thông tôm, chi chi náy ! ... Điếu, mà". Từ đó nêu nhận xét về mối quan hệ giữa ngôn ngữ của nhân vật và tính cách của nhân vật trong thể loại truyện.

3. Phân tích đoạn văn từ "Thưa rằng : Đang ở trong đình kia" đến "chánh tổng sở tại cùng ngồi hầu bài" với yêu cầu :

- Nhận diện hình thức ngôn ngữ trong đoạn văn.
- Nêu ý đồ tư tưởng của tác giả và nghệ thuật được thể hiện trong đoạn văn.